
PREDGOVOR

Donošenjem Zakona o visokim učilištima 1993. godine, visoko je obrazovanje podijeljeno u dva podsustava – stručni i sveučilišni. Time su stvorene zakonske pretpostavke za institucionalno odvajanje stručnih od sveučilišnih studija i za osnivanje novih visokih škola i veleučilišta. Hrvatska je tako, barem formalno-pravno, započela usklađivati svoj sustav visokog obrazovanja sa sustavima većine europskih zemalja u kojima su stručni i sveučilišni studiji institucionalno odvojeni tj. koje razvijaju tzv. binarni sustav visokog obrazovanja.

Međutim, u proteklih deset godina od donošenja Zakona, binarni sustav visokog obrazovanja u Hrvatskoj nije zaživio. Razlozi za to su brojni, od nedovoljno pripremljenih uvjeta za odvajanje stručnih od sveučilišnih studija, preko nesklonosti naglim promjenama unutar samog sustava visokog obrazovanja, do gotovo potpunog izostanka političke, prije svega financijske podrške razvoju novih visokih škola i veleučilišta.

Tako još ni danas većina visokih škola i veleučilišta u Hrvatskoj nema dovoljno vlastitog prostora, vlastitih nastavnika ni vlastite nastavne opreme, budući da im njihovi osnivači, bilo da se radi o državi ili o privatnim osnivačima, nisu osigurali te osnovne uvjete samostalnog razvoja.

Kroz cijelo razdoblje od 1993. godine do danas, u akademskoj zajednici vode se rasprave o načinima rješavanja brojnih problema koji su se pojavili zbog formalnog, ali ne i stvarnog odvajanja

nja stručnih od sveučilišnih studija. Na svim tijelima ključnim za brigu o razvoju sustava visokog obrazovanja – od Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu, Rektorskog zbora, Odbora za znanost, obrazovanje i kulturu Hrvatskog sabora i sveučilišnih senata – tijekom svih ovih godina raspravlja se o načinima uređenja uzajamnih odnosa između visokih škola/veleučilišta i sveučilišta, a sve u cilju nalaženja najboljih rješenja za kvalitetan razvoj kako stručnih tako i sveučilišnih studija.

Tijekom brojnih rasprava o stručnim studijima na gotovo svakoj od dvadesetak sjednica Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu održanih u protekle dvije godine, predloženo je da se, zbog donošenja konačnog mišljenja Nacionalnog vijeća o uređenju budućih odnosa između stručnih i sveučilišnih studija, pokušaju analizirati uzroci postojećih problema i prikupiti podaci o odnosima ovih dvaju vrsta studija u drugim europskim zemljama.

Izrada takvog prikaza povjerena je autoru ovog teksta, članu Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu iz sustava stručnih studija, te je ovaj tekst nastao kao rezultat nastojanja Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu za sveobuhvatnim uvidom u svu složenost problema i odnosa između stručnih i sveučilišnih studija i nalaženjem najboljih načina rješavanja postojećih problema.

Tekst se pred stručnom javnošću pojavljuje u pravo vrijeme, upravo u jeku rasprava o najnovijoj verziji prijedloga novog Zakona o znanstveno-istraživačkoj djelatnosti i visokom obrazovanju i može dobro poslužiti svima koji žele pridonijeti donošenju takvih zakonskih rješenja koja će naš sustav visokog obrazovanja uskladiti sa suvremenim sustavima visokog obrazovanja u europskim zemljama.

Prof. dr. sc. Jasna Helena Mencer
Predsjednica Nacionalnog vijeća
za visoku naobrazbu i
Rektorica Sveučilišta u Zagrebu